

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Faisala Husseiniho v právní věci žalobkyně: **M. J.**, zastoupené advokátem JUDr. Pavlem Bergerem, Bělocerkevská 1037/38, Praha 10, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Sokolovská 855/225, Praha 9, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2021, čj. X., v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2022, čj. 58 Ad 19/2021-28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Vymezení věci

[1] Okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ) vydala dne 5. 8. 2021 rozhodnutí, kterým dočasně zkrátila nemocenské vyplácené žalobkyni při dočasné pracovní neschopnosti trvající od 30. 5. 2021, a to o polovinu za pět kalendářních dnů. OSSZ rozhodnutí odůvodnila tím, že žalobkyně nesplnila povinnost součinnosti při kontrole dodržování režimu práce neschopného pojištěnce. Neměla totiž označený zvonek a její byt nebyl z chodby panelového domu přístupný. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, které žalovaná zamítla. Krajský soud zamítl následně podanou žalobu.

2. Kasační řízení

[2] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost. Namítá, že krajský soud a správní orgány nesprávně posoudily nesplnění povinnosti stěžovatelky stanovené v § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském

pojištění. V tomto ohledu rovněž nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav. Podle stěžovatelky bylo její zákonnou povinností zdržovat se v době pracovní neschopnosti doma. Přitom pro ni bylo nemožné, aby činila pravidelné kontroly, zda její zvonek není poškozen. Její zdravotní stav neumožňoval vycházky. Prokázáním uvedené skutečnosti se krajský soud vůbec nezabýval. Syn stěžovatelky disponuje vlastními klíči, a proto ani on zvonek nekontroloval. Podle krajského soudu však nese stěžovatelka odpovědnost i tehdy, byl-li zvonek poškozen vandalem. Takový závěr neodpovídá životní realitě a je nelogický. Dále stěžovatelka namítá, že povinnost umožnit kontrolu dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce je subsidiární k primární povinnosti zdržovat se v době pracovní neschopnosti doma. Poškodil-li zvonek v nezjištěné době vandal, měl správní orgán vzít v potaz čestné prohlášení syna stěžovatelky. To prokazuje, že svou primární povinnost stěžovatelka splnila. Správní orgán měl také syna stěžovatelky vyslechnout. Správní orgány a krajský soud porušily zásady stanovené v § 2 odst. 4, § 3 a § 4 odst. 1 a 4 správního řádu.

[3] Stěžovatelka navrhla, aby NSS zrušil napadený rozsudek, věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení a přiznal stěžovateli náhradu nákladů řízení.

[4] Žalovaná se ve vyjádření ztotožnila se závěry krajského soudu. V dané věci je podstatné, že stěžovatelka nesplnila povinnost podle § 64 odst. 1 písm. b) zákona o nemocenském pojištění, nikoliv podle písm. a) citovaného ustanovení. Tvzení stěžovatelky a navrhované důkazy (zejm. čestné prohlášení syna stěžovatelky) směřují k prokázání skutečnosti, že se stěžovatelka v daný den zdržovala doma. Míjí se tak s předmětem nynějšího řízení.

[5] Žalovaná navrhla, aby NSS kasační stížnost zamítl.

3. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se NSS po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatelky (§ 104a odst. 1 s. ř. s.). Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, body 11–12, č. 4219/2021 Sb. NSS). NSS posoudil kasační stížnost stěžovatelky jako přijatelnou, neboť se dotýká právních otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou NSS.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 64 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění *pojištěnec, který je dočasně práce neschopný, je povinen*

a) dodržovat režim dočasně práce neschopného pojištěnce,

b) umožnit příslušnému orgánu nemocenského pojištění a v rozsahu uvedeném v § 65 odst. 2 písm. c) též zaměstnavateli kontrolu dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce a poskytnout nezbytnou součinnost k provedení této kontroly, zejména označit potřebnými údaji místo pobytu v době dočasné pracovní neschopnosti tak, aby bylo možné tuto kontrolu provést; při této kontrole je dočasně práce neschopný

pokračování

pojištěnec povinen prokázat svou totožnost a předložit rozhodnutí o vzniku dočasné pracovní neschopnosti.

[9] Podle § 125 odst. 1 citovaného zákona *pojištěnci, který porušil režim dočasně práce neschopného pojištěnce nebo nesplnil povinnost součinnosti při kontrole režimu dočasně práce neschopného pojištěnce podle § 64 odst. 1 písm. b), může být nemocenské dočasně kráceno nebo odňato, a to na dobu nejdéle 100 kalendářních dnů ode dne porušení tohoto režimu nebo nesplnění povinnosti této součinnosti, ne však déle než do skončení dočasné pracovní neschopnosti, při níž došlo k porušení tohoto režimu.*

[10] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítla nesprávný postup krajského soudu a správních orgánů, jež nezohlednily subsidiaritu povinnosti umožnit kontrolu a poskytnout součinnost k provedení kontroly dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce (k primární povinnosti dodržovat režim dočasně práce neschopného pojištěnce). NSS shledal tuto námitku nedůvodnou.

[11] Systematika zákona o nemocenském pojištění totiž zjevně rozlišuje mezi dvěma relativně nezávislými povinnostmi práce neschopného pojištěnce. Pojištěnec je jednak povinen dodržovat stanovený režim. Druhou, samostatnou povinností je umožnit správnímu orgánu (popř. zaměstnavateli) kontrolu dodržování režimu a za tímto účelem poskytnout nezbytnou součinnost. Obě ustanovení mají společného adresáta, a to dočasně práce neschopného pojištěnce. Jinak jsou ale hypotézy a účel těchto norem odlišné. Zatímco § 64 odst. 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění cílí na povinnost dodržovat režim stanovený lékařem, účelem písm. b) je vytvořit správnímu orgánu efektivní podmínky pro provedení kontroly. Stěžovatelce proto nelze přisvědčit, že pokud nesplnila povinnost řádně označit bydliště, pak se měla OSSZ zabývat rovnou splněním povinnosti dodržovat režim dočasně práce neschopného pojištěnce. Takový výklad nelze z textu zákona dovodit a zjevně neodpovídá zamýšlenému účelu. NSS uzavírá, že krajský soud nijak nepochybil. Naopak vysvětlil rozdíl mezi povinnostmi podle písm. a) a b) citovaného ustanovení. V této souvislosti krajský soud také přílehavě poukázal na bezvýznamnost čestného prohlášení syna stěžovatelky pro nyní projednávanou věc, neboť toto prohlášení mělo prokázat jen to, že stěžovatelka dodržovala režim a byla doma (nikoliv, že vytvořila podmínky pro efektivní výkon kontroly). Tento závěr platí i pro případný svědecký výslech syna stěžovatelky.

[12] Stěžovatelka dále zpochybnila splnění podmínek pro krácení nemocenského z důvodu, že neumožnila OSSZ kontrolu a neposkytla nezbytnou součinnost. NSS se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu. Jak již bylo uvedeno výše, dočasně práce neschopný pojištěnec je povinen vytvořit podmínky pro efektivní výkon kontroly. Má-li dané ustanovení plnit svůj účel, pak správní orgán zásadně nelze zatížit prověřováním či dokazováním, z jakých důvodů nemá kontrolovaná osoba řádně označené místo pobytu. Výše citovaná ustanovení nepředpokládají, že by se stěžovatelka za okolností nyní projednávané věci mohla zprostit odpovědnosti.

[13] Znění § 64 odst. 1 písm. b) zákona o nemocenském pojištění totiž uvádí ve vztahu k součinnosti pojištěnce *zejména* povinnost označit potřebnými údaji místo pobytu v době dočasné pracovní neschopnosti tak, aby bylo možné provést kontrolu. Je výlučně odpovědností pojištěnce, jakým způsobem onu součinnost zajistí, a za tímto účelem učinit

opatření. Krajský soud pro příklad uvedl, že stěžovatelka mohla sama kontrolovat označení zvonku, případně tímto úkolem pověřit svého syna. Jedná se pouze o příklady, jak stěžovatelka nepochybně mohla splnit danou povinnost, a proto v tomto ohledu nebylo třeba provádět dokazování. NSS zcela nad rámec doplňuje, že v úvahu by přicházela též možnost uvést při vystavení neschopenky telefonní číslo, na němž bude pojištěnec v případě potřeby k zastížení, požádat sousedy o kontrolu řádně označeného zvonku aj. Ani druhá kasační námitka tedy není důvodná.

[14] NSS chápe stěžovatelku, že se jí posouzení věci zdá přísné. OSSZ však krátila nemocenské stěžovatelce pouze o polovinu za pět kalendářních dnů. To se NSS jeví jako přiměřené okolnostem případu. Závěrem NSS konstatuje, že správní orgány a krajský soud respektovaly zásady činnosti správních orgánů, jak jsou vymezeny ve správním řádu.

4. Závěr a náklady řízení

[15] Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatelky není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[16] Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované náklady řízení nepřísluší (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 22. ledna 2024

Ondřej Mrákota
předseda senátu